

βατα Ἡπ. Ἀγραδίζον τὸν γιρό (παρατηρῶ τί καιρὸς εἶναι)
ΑΙν. || Ἄσμ.

Σαρακηνὸς τὴν ἀγναντιὰ ἀπὸ ψηλὴ ραχούλλα

Λευκ. Συνών. ἀγναντεύω 1. β) Φαίνομαι μακρόθεν, παρουσιάζομαι Εὗβ. (Κύμ. Κάρυστ.) Πελοπν. (Καλάβρουτ.) : Δὲν ἀγνάντισε αὐτὸς Κύμ. Συνών. ἀγναντεύω 1 β, ξεμντίζω.

ἀγναντίζω (II) Δαρδαν. (Οφρύν.) Θράκ. (Σάκκ.) ἀγραδίζω Κρήτ. ἀγραδίζον Θράκ. Ιμβρ. Σαμοθρ. ἀγνατίζω Κύπρ. Μεγίστ. ἀγραδῶ Καππ. (Σίλατ.) ἀγνατοῦ Λυκ. (Λιβύσσος.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *a ḡ n a d i m* διαλεκτ. ἀορ. τοῦ φ. *a n l a m a k*.

1) Ἐννοῶ, καταλαμβάνω ἔνθ' ἀν. : Ἐνι ξιουκέφαλονς κὶ δὲν ἀγραδίζει τὸν λέγον (εἶναι ξεροκέφαλος καὶ δὲν ἔννοει τί τοῦ λέγω) Σαμοθρ. Συνών. Ἰδ. ἐν λ. ἀγναεύω.

2) Μετβ. κάμνω τινὰ νὰ ἔννοήσῃ Θράκ. (Σάκκ.) Σαμοθρ. : Δὲ δουλῆων τὸν χάλι μ' (δὲν δύναμαι νὰ παραστήσω τὴν κατάστασίν μου) Σαμοθρ. Ἀν μὲ τὸ ἀγνάντιζες, θὰ τὸ ἔκαμνα Σάκκ.

ἀγνάντιζωμα τό, (I) ἀμάρτ. ἀχνιάγκιωμα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἐναντίω μα. Τὸ ἀχνιάγκιωμα ἐκ τοῦ *ἀγνάντιζωμα. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ μὲν γν εἰς γν πβ. ἀγνὸς - ἀχνός, τοῦ δὲ ντ εἰς γκ πβ. ἀρχοντιζά - ἀρχογκιά, δόντια - δόγκια. Ιδ. ΧΠαντελίδ. Φωνητ. 9.

Τόπος οίονει ἔναντιούμενος τῷ ἀνέμῳ, ἐμποδίζων τὸν ἀνέμον καὶ τὸ ψῦχος, ὑπήνεμος καὶ ἀλεεινός : Ἐλα νὰ σταθοῦμεν 'δὰ' μαὶ πὸ ἔν τὸν ἀχνιάγκιωμαν (... ἐδῶ χαμάι, ὅπου εἶναι τὸ μέρος ὑπήνεμον).

ἀγνάντιζωμα τό, (II) ἀγνάδιωμα Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀγνάντιζα.

Τόπος ὑψηλὸς ἀποπτος, περίοπτος : Ἀνέβηκα 'ς τὸ ἀγνάδιωμα καὶ εἶδα δῆλη τὴν Τούμοβα.

ἀγναντίζωνει ἀμάρτ. ἀχνιάγκιών-νει Κύπρ. (Κώμα Γιαλ.).

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀγνάντιζα. Τὸ ἀχνιάγκιών-νει ἐκ τοῦ ἀγναγκιών-νει - ἀχναγκιών-νει.

Ἀπρόσωπ. δὲν φυσῷ, δὲν κάμνει ψῦχος, εἶναι τόπος ὑπήνεμος : Νὰ κάτσουμεν 'δὰ' μαὶ ποὺ ἀχνιάγκιών-νει (... ἐδῶ χαμάι, ὅπου εἶναι τὸ μέρος ὑπήνεμον).

ἀγναντος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγραδος Πελοπν. (Οἰν.) ἀγναντους Ἡπ. Συγκριτ. ἀγραδότερος Πελοπν. (Οἰν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀγνάντιζα.

Ἐπὶ τόπου, περίοπτος, ἀποπτος ἔνθ' ἀν. : Αὐτὸς εἴνι ἀγναντον μέρονς Ἡπ. Ἡ καλύβα τοῦ τομοπάνη πρέπει νὰ εἴναι 'ς τὸ ἀγραδότερο μέρος γιὰ νὰ 'ναι ἀγνάδο 'ς τὰ γιδοπόδια Οἰν. Συνών. ἀγναντερός. Τὸ οὖδ. πληθ. Ἀγναντα καὶ ώς τοπων. Ἡπ.

ἀγνᾶρις ἐπίθ. Πόντ. (Αμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. κ. ἀ.) ἀγνέρις Πόντ. (Αμισ.) ἀγνᾶρις Πόντ. (Χαλδ.) Οὔδ. ἀγνέριο Πόντ. (Αμισ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγνός.

1) Δόκιμος, ἀξιόλογος, σπουδαῖος, θαυμάσιος, σπάνιος, ἐκλεκτὸς ἔνθ' ἀν. : Φαεῖν ἀγνᾶρ' Χαλδ. Ἡνταρ ἀγνᾶρ' κα

εἴναι 'ς σὸ παξάρ' κοβαλεῖ (ότιδήποτε ἀσύνηθες εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀγοράν, φέρει) Κοτύωρ. 2) Παράδοξος, περίεργος, παράξενος, ἀσυνήθης ἔνθ' ἀν. : Ἀγνᾶρις μοιάζεις ἐσύ Οἰν. Ἀκόμη τὸ ἀγνέριο, τὸ καρδούδιον δέντρο, σὰν ἡρτε καιρός, ἔφερε καὶ πολλὰ καρδύδια (τὸ ἔτι θαυμαστότερον, παραδοξότερον...) Αμισ. Ἀν τὸ δικό σου ἔνι ἀσ δικό μου καλὸ καὶ ἀγνέρι, ἐγὼ νὰ 'νω σκλάβος σου (έὰν τὸ ίδικόν σου, ἔνν. παραμύθι, εἶναι καλύτερον καὶ περιεργότερον ἀπὸ τὸ ίδικόν μου, ἐγὼ νὰ γίνω σκλάβος σου) αὐτόθι. Εὔρε ἔναν μύθ' κι ἀγνᾶρ' δεῖ οὐλτις δεξιζ' ἀ (εὔρεν ἐν μύδιον καὶ ώς τι παράξενον δεικνύει εἰς ὅλους. Ἐκ παραμυθ.) Κοτύωρ.

ἀγνάρω Κρήτ. (Πρίν.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *a n l a m a k* καὶ διαλεκτ. *a ḡ n a m a k* ἀπὸ τοῦ θέμ. τοῦ ἀπαρ.

Ἐννοῶ, καταλαμβάνω : Ἄσμ.

Μάθεια μὲ μάθημα μὲ μαθητές, ποντλί μου, δὲν ἀγνάρω καὶ στόμα μου ὅδωκε δ Θεός γιὰ νὰ σοῦ φοζούραω (ὅμιλω). Συνών. Ἰδ. ἐν λ. ἀγναεύω.

ἀγναφοπέτσι τό, Κρήτ. ἀγναφόπετσο Κρήτ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγναφος καὶ τοῦ ούσ. πετσι.

1) Δέρμα βουβάλου ἀτελῶς κατειργασμένον χρησιμοποιούμενον διὰ καττύματα τῶν υποδημάτων κατὰ τὸ θέρος μόνον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ γναμμένο : Ἀγόρασα ἀγναφόπετσο κ' ἵσαξα τὰ στιβάγα μου. 2) Μεταφ. ἀνθρώπος ἀγροῦκος. Συνών. πέτσακας.

ἀγναφος ἐπίθ. Κρήτ. Χίος. — Λεξ. Κομ. ἀγναθος Χίος ἀγναφιος Θεσσ. (Καρδίτσ.) Χίος

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀγναφος καὶ ἀγναπτος.

1) Ἀλεύκαντος Κρήτ.: Ἀγναφα μαλλιά. 2) Ἐπὶ δέρματος, ἀκατέργαστον, ἀτελῶς κατειργασμένον, μὴ ἀπεψιλωμένον τῶν τριχῶν, ἔνεκα τούτου ἔηρδον καὶ τραχύ. Ιδ. ἀγναφοπέτσι. Πρ. Πλούταρχ. 2,692a «ἀγνάπτοις δὲ τούτοις (ἐνν. τοῖς ὑφάσμασι) διὰ τὴν τραχύτητα καὶ ἔηρότητα τῆς κροκύδος». Ἐπὶ τῆς ἔννοιας τῆς τραχύτητος πρέπει νὰ ἐκληφθῇ τὸ τῆς Κ.Δ. (Ματθ. 9,16 καὶ Μᾶρκ. 2,21) «ράκος ἀγναφον». Ἀντίθ. γναμμένος, γναφτός. 3) Μεταφ. ἐπὶ ἀνθρώπων καὶ ζώων, ἀγύμναστος, ἀνάσκητος, ἀσυνήθιστος Χίος: Ἀγναφος ἀνθρώπος. Ἀγναφο βούδι. Εἶσαι ἀγναθος ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλειά.

ἀγνέα ἡ, ᩪπ. (Χιμάρ.) ἀγνεὰ Κύπρ. — Κθεοτόκ. Γεωργ. Βιργ. 48.

Ἐκ τοῦ ούσ. ἀγνος.

Τὸ φυτὸν ἀγνος, δὲν ιδ.: Ποίημ.

Καὶ πρῶτα δένε όλόγυρα 'ς τὸ σύχι τους κουλούρες ντωτές ἀπὸ λειανήν ἀγνεὰ

Κθεοτόκ. ἔνθ' ἀν. Ἡ λ. καὶ ώς τοπων. ᩪπ.

ἀγνεστος ἐπίθ. ἀνεστος Εὗβ. (Κονίστρ. κ. ἀ.) ἀνιστος Σάμ. ἀγνεστος Παξ. Πελοπν. (Αρκαδ.) κ. ἀ. ἀγνεστος Μακεδ. (Βελβ. Σιάτ. κ. ἀ.) ἀνεθος Εὗβ. (Κονίστρ. Κύμ. κ. ἀ.) ἀγνιθος Μακεδ. (Σισάν. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γνεστὸς - *νεστὸς <γνέθω-νέθω. Ο δὲ τύπ. ἀγνεθος - ἀγνεθος ἐκ τοῦ ἐνεστ. νέθω - γνέθω.

‘Ο μὴ κεκλωσμένος, ὁ μὴ νεσμένος, ἀκλωστος ἐνθ’ ἀν.: Ινεθα μαλλὶ - μπαμπάτσα Εῦβ. (Κονίστρ. Κύμ. κ. ἄ.). Ζημον καὶ τὸ μαλλὶ ἀκόμα ἀγνεστο Παξ. || Παροιμ. Τ’ ἀγνίστα, τ’ ἀνθαντα κὶ σ’ τὴ γοιντεὰ διγμένα (ἐνῷ ἀκόμη οὔτε πνέσαιμεν οὔτε ὑφάναμεν τὰ παννιά, διμλοῦμεν περὶ αὐτῶν ὡσάν νὰ είναι ἀπλωμένα εἰς τὸν φράκτην. Ἐπὶ δὲν προώρως καὶ ἀνοήτως ἀποβλεπόντων εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν τέρμα) Σιάτ. Τ’ ἀγνίστα τ’ ἀνθαντα ἀπάνον σ’ τοὺν θουκὸν πλονμένα (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Σισάν.

ἀγνέφιστος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) ἀγνέφιγος οόντ. (Κερασ. Χαλδ.)

‘Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γνεφιστὸς <γνεφίω, δι’ ὅ ίδ. ἐγνεφῶ.

‘Ο μὴ ἐγερθεὶς τοῦ ὕπνου, ἀξύπνητος ἐνθ’ ἀν.: “Οἱ ἐγνέφοσιν καὶ ἐκεῖνος ἀκόμαν ἀγνέφιστος ἀπομέν” Τραπ. Συνών. ἀγνεφος.

ἀγνεφος ἐπίθ. Πόντ. (Σάντ. Τραπ.)

‘Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἀρχ. νήφω.

‘Ο μὴ ἐξεγερθεὶς τοῦ ὕπνου. Συνών. ἀγνέφιστος.

ἀγνικὰ τά, Ζάκ. Ἡπ. Θήρ. Κεφαλλ. Κύθηρ. Κύπρ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.)

‘Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀγνικὸς μετὰ περιληπτικῆς σημ. Πβ. ἀσημικά, χρυσαφικὰ κττ. Ίδ. καὶ ἀγνός.

Τὰ ἀνευ ἀκάνθης, αἴματος καὶ λεπῶν μαλακόστρακα, τὰ μαλάκια, οἰον σηπίαι, πολύποδες, τευθῖδες κττ. Πβ. ἀγανός. Συνών. ἀγνά (ίδ. ἀγνὸς 2).

ἀγνοκαθάρειος ἐπίθ. Ἡπ.

‘Ἐκ τῶν ἐπιθ. ἀγνὸς καὶ καθάρειος.

‘Ἐπὶ τοῦ ἀρτου, ὁ ἐκ σιτίνου ἀλεύρου. Συνών. καθάρειος.

ἀγνομασῶ Θράκ. (Σαρεκκλ.)

‘Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγνὸς καὶ τοῦ ρ. μασῶ.

Μασῶ βραδέως, τρώγω χωρίς δρεξιν: Φαίνεσαι χοριάτος γὰρ ν ἀγνομασῆς.

ἀγνομέταξος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγνομέταξον Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Μακεδ. (Χαλκιδ.)

‘Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀγνὸς καὶ τοῦ ούσ. μετάξι.

‘Ἐπὶ ὑφασμάτων, ὁ ἔξ ἀγνῆς μετάξης ὑφασμένος ἐνθ’ ἀν.: ‘Αγνομέταξον ἀλατζᾶς Χαλκιδ. ‘Αγνομέταξον πρᾶμα αὐτόθ. Πβ. μαγνάδι. Συνών. δλομέταξος.

ἀγνὸς ἐπίθ. Βιθυν. Ἡπ. Θεσσ. (Ζαγορ. Καλαμπάκ.) Θράκ. (Βιζ.) Καππ. (Σινασσ.) Κέρκ. Κύπρ. Μακεδ. (Βελβ. κ. ἄ.) Πελοπν. (Άρκαδ. Λακων.) Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ.) Στερελλ. (Λαμ.) ἀγνὺς Ἀστυπ. Κάρπ. Κέρκ. Κρήτ. Κῶς Μακεδ. (Κοζ. κ.ἄ.) Ρόδ. Σάμ. Σύμ. Χίος ἀγνὸς Πόντ. (Οφ.) ἔγνὺς Ρόδ. ἀγνὸς Εῦβ. (Κάρυστ.) Κάρπ. Κορσ. Κύπρ. Λευκ. Παξ. γνὸς Κάρπ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀγνός. Τὸ ἀγνὺς ἀναλογικ. καθὰ μακρὸς-μακρύς. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ γν εἰς χν πβ. παιγνίδι-παιχνίδι κττ.

Α) Ἐπὶ ἡθικῆς ἐννοίας 1) Ἀθικτος, ἀμόλυντος, ἐπὶ παρθένου, καθαρὰ ἀπὸ ἐρωτικῶν πραγμάτων Κύπρ.

Πελοπν. (Λακων.) κ. ἄ.: ‘Αγνὸ κορίτσι Λακων. Σοῦ παραδίνω, γαδφέ, τὴ νύφη ἀγνὴ κι ἀνέγιαχτη αὐτόθ. || Ἄσμ.

Πολ-λὶν τδαιρὸν ἐγύρευκεν νά βρογχή ἀγνὴν γεναικαν Κύπρ.

‘Ἄχνά τρωεν, ἄχνά πιν-νεν τσ’ ἀχνὴν γεναικαν παίρνει αὐτόθ. Ἡδη παρ’ Ομήρωφ χαρακτηριστικὸν ἐπίθ. τῆς Ἀρτέμιδος καὶ παρὰ Δημοσθ. Κατὰ Νεαίρ. 1371 «ἀγιστεύο καὶ εἰμὶ καθαρὰ καὶ ἀγνὴ . . . ἀπ’ ἀνδρὸς συνουσίας». Συνών. ἄγγιαχτος 3, ἄγγιαχτος 3. β) Ἀγαθὸς Πόντ. (Σινώπ.) 2) Καθαρός, ἀπόνηρος, εὐλικρινής, τίμιος, ἀμεμπτος, ἀνεπίληπτος Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Κοτύωρ. Οἰν. Σινώπ. κ. ἄ.): ‘Αγνὸς ἀνθρωπος Σινασσ. ‘Αγνὸν καρδία Οἰν. || Φρ. ‘Εχει τὰ χέρια τον ἀγνὰ (ἐπὶ ἀνθρώπου σεβομένου τὰ ἀλλότρια) Άρκαδ. Ή σημ. καὶ παρὰ τοῖς ἀρχ. Πρ. Π.Δ. (Παροιμ. 20,9) «τίς καυχήσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν»; Διὰ τὸ ἀρχ. ἐπίορ. ἀγνῶς ίδ. Ομηρ. Υμν. Ἀπόλλ. 121 «ἀγνῶς καὶ καθαρῶς» καὶ Dittenberger Syll. inscr. Gr. 2 485,14 «ἀγνῶς καὶ ἀμέμπτως». 3) Σπουδαῖος, θαυμαστός, μεθ’ οὐ καὶ συνεκφέρεται Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.): ‘Αγνὸς καὶ θαυμαστὸς Χαλδ. Πολλὰ ἀγνὸν καὶ θαυμαστὸν ἔνι Κερασ.

β) Ἀλλόκοτος, παράδοξος, ἀκατανόητος, ἀσυνήθης Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Οφ. Τραπ. Χαλδ.): Πολλὰ ἀγνὸς ἀνθρωπος είσαι Τραπ. ‘Αγνὰ μῆλα ἐπῆρες αὐτόθ. ‘Αγνὰ λόγια λέει Κερασ. ‘Αγνὸν δουλείαν ἐποίκες αὐτόθ. Ντ’ ἀγνος ἀνθρωπος είσαι; Τραπ. Χαλδ. Ντ’ ἀγνεσσα είσαι; Κοτύωρ. Χαλδ. ‘Αγνὰ καὶ θαυμαστὰ αὐτόθ. || Ἄσμ.

‘Εστραγεν καὶ -ν- ἐβρόντεσεν κι ὁ κόσμος ἐχαλάεν κι ἀσ’ σὸν ἀγνὸν τὸν βοετὸν ὅλεν ή γῆ ἐλλάεν (ἐλλάεν = μετεβλήθη) Τραπ.

‘Ανάθεμά σε, νὲ κουτδή, κ’ ἐσὺν ντ’ ἀγνεσσα είσαι! ἀφίντις ἐμὲν τὸ παλληκάρ’ καὶ μοναδέσσα κείσαι

Χαλδ. Συνών. ἀγναῖος 2. γ) Ἀστεῖος, ὁ προκαλῶν τὸν γέλωτα Πόντ. (Κοτύωρ.): Πέ ἀγνὰ κι ἀς γελοῦμε (εἰπὲ ἀστεῖα νὰ γελάσωμεν). Πολλὰ ἀγνὸς ἔν. δ) Ἐπὶ ἐρωτήσεως, ποιός τις Πόντ. (Τραπ. κ. ἄ.): Ντ’ ἀγνος ἀνθρωπος ἔν’ π’ ἐρθεν; (ό ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου εἰς τὸ ἀγνος διὰ τὸ προηγούμενον ἐρωτηματικὸν ντό. Πβ. καὶ ντό ισος, ντό λοες. Συνών. φρ. τι λογῆς ή τι εἴδους ἀνθρωπος κτλ.) ‘Κι ξέρω ντ’ ἀγνα σταφύλᾳ ἐγόρασεν!

β) Ἐπὶ ὑλικῆς ἐννοίας 1) Καθαρός, ἀκρατος, ἀμεικτος ἔνης ούσιας, ἀνόθευτος τὴν σύστασιν ή τὴν ποιότητα, πᾶν αὐτὸ καθ’ ἐαυτό, ἀνευ ἀλλης ούσιας κοιν. καὶ Καππ. Πόντ. (Άμισ. Σινώπ.) Αγνὸ βούτυρο-κερι-κρασί-μέλι κοιν. Μάλαμα ἀγνὺς Κῶς Γνὺ ἀσήμι-μάλαμα Ρόδ. Αγνὸ κριθάρι-σιτάρι (ἀντίθ. ἀτσαλο κριθάρι-σιτάρι) Κάρπ. Αγνὺ σιτάρι (τὸ κεκαθαρμένον, τὸ ἀπηλλαγμένον σκυβάλων) Ρόδ. Αγνὺ λάδι (καθαρόν, διαυγές, ἀπηλλαγμένον παντελῶς τῆς ἀμόλγης. Συνών. λαπάντι) Ρόδ. || Φρ. Αγνὸ ἀγνὸ τὸ τρώγει (ἀνευ ἀρτύματος ή ἀρτου) Σινώπ. Εφαϊ τον φαετ ἀγνὸ (ἀνευ ἀρτου) Ηπ. (πβ. ξερὸ ψωμί, ψιλαχὸ κρέας-ψωμί κττ.) Εχω ἔνα μοναχὸ τοι ἀγνὸ (ἐν μόνον, ἐντελῶς μόνον, μονώτατον) Ανδρ. Συνών. ἀγναῖος 1, ἀκρατος, μονᾶ τος. β) Ωμός, συνήθως ἐπὶ κρέατος Θεσσ. (Καλαμπάκ.): ‘Αγνὸ κρέας. 2) Ο ἐν μεγίστῳ βαθμῷ ἐνυπάρχων που, ὁ ἐπικρατῶν τῶν ἄλλων ούσιῶν κοιν. καὶ Πόντ. (Άμισ.): Λέει ἀγνὸ ψέμα (ἐντελῶς ψεύδεται) Ηπ. Αὐτὸς ὁ καφές είναι ἀγνὸ κριθάρι αὐτόθ. Τὸ κρασί είναι ἀγνὸ νερό Κέρκ. Τὸ χωράφι είναι ἀγνὺ πέτρα αὐτόθ. Αὐτὸ τοὺ τυρι - τοὺ φαετ είνι ἀγνὸ βούτυρον (τὸ βού-

